

Національна академія педагогічних наук України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих

Методичні вказівки

до виконання завдань самостійної роботи з дисципліни

«Академічне письмо та переклад наукових текстів» (німецька мова)

для здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні
вищої освіти у галузі 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія»
«Психологія праці та психологічний супровід освіти дорослих»

Київ-2018

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України

Укладач: к. філол. н., старший дослідник, Марусинець М.М.

Рецензент:

Обговорено та схвалено на засіданні відділу психології праці ПООД
імені Івана Зязюна НАПН України (протокол №__ від _____ 2018 року)

Тема 1. Що таке академічного письма? Was ist ein wissenschaftlicher Text? Як створюється науковий текст? Wie entsteht ein wissenschaftlicher Text?

Завдання для самостійної роботи

- Завдання 1.** Усвідомлення сучасного поняття академічне письмо та його структури.
- Завдання 2.** Набуття навичок точності у писемній формі (скорочення, відносні займенники, пунктуація тощо).
- Завдання 3.** Розуміння структури речення в академічному мовленні. Композиційні особливості головної частини наукової роботи. Теоретична частина та практичний блок.
- Завдання 4.** Розуміння термінів академічна грамотність; інформаційна грамотність; міжкультурна грамотність.

Література

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ. 2017. 169 с.
2. Колісніченко Е.В. Основи наукових досліджень: конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2012. 83 с.
3. Марусинець М.М. Модальні частки в семантико-синтаксичній структурі речення (на матеріалі української та німецької мов) / М.М. Марусинець // Вісник Прикарпатського національного університету. Філологія .- Випуск-36-37. Івано-Франківськ: Видавництво Прикарпатського нац.унів.,2012. – С. 106-111.
4. Campus Deutsch. Schreiben. Schreiben 2015: B2/C1. - 1. Aufl. - Ismaning: Hueber, 95 S.
5. Wissenschaftlich Arbeiten und Schreiben 2017/ Ulrike A. Richter, Nadja Fügert / Intensivtrainer / Ulrike A. Richter, Nadja Fügert. - 1. Auflage. - Stuttgart: Ernst Klett Sprachen GmbH, 96 S.
6. Werder, Lutz von. 2002 (2. Aufl.). Das kreative Schreiben von wissenschaftlichen Hausarbeiten und Referaten. Berlin.
7. Wissenschaftlich Formulieren 2012: Tipps und Textbausteine für Studium und Schule / Stefan Kühnz. - 2., überarb. Aufl. - Paderborn: Schöningh.
8. Werder, Lutz von / SCHULTE-STEINICKE, Barbara / SCHULTE, Brigitte. 2001. Weg mit Schreibstörung und Lesestress: Zur Praxis und Psychologie des Schreib- und Lesecoaching. Baltmannsweiler.

Методичні вказівки

Для виконання поставлених завдань аспірант має ознайомитись з рекомендованою літературою, визначити ключові поняття (академічне письмо, німецька мова, наукові публікації та їх переклад), усвідомити необхідність вивчення цієї дисципліни та самостійно написати статтю у зарубіжне наукове видання.

Питання і завдання для самоконтролю

1. Поясніть сутність дисципліни академічне письмо?
2. Що передбачають металінгвістичні вміння і навички?
3. Які вміннями треба для успішного опанування академічним письмом?
4. Що таке Етичний кодекс ученого?

Тема 2. Основні німецькомовні жанри письмової комунікації в науково-освітній галузі (Zusammenfassung, Rückblick, Konferenz Abstract, Forschungsbericht, Grant Vorschlag usw.)

Завдання для самостійної роботи

- Завдання 1.** Оволодіння мовностильовими засобами академічного мовлення.
- Завдання 2.** Усвідомлення загальної характеристики жанрів німецькомовного академічного письма: монографія, дисертація, реферат, наукова стаття, анотація, тези, рецензія.
- Завдання 3.** Вміння розрізняти основні відмінності німецькомовних наукових текстів від україномовних.

Література

1. Марусинець М.М. Модальні частки української мови: діагностичний та дидактичний контекст / М.М. Марусинець // Мова: науково-теоретичний часопис з мовознавства. – Одеса: Астропринт, 2014. – № 21. – С. 192–195.
2. 10. Мацько Л.І., Кравець Л.В. Культура української фахової мови: навч. посіб. К. : ВЦ «Академія», 2007. 360 с.
3. Програмне забезпечення для перевірки наукових текстів на плагіат: інформаційний огляд / автори-укладачі: А. Р. Вергун, Л. В. Савенкова, С. О. Чуканова ; редколегія: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, Я. Є. Сошинська ; Українська бібліотечна асоціація, Київ : УБА, 2016. Електрон. вид. 1 електрон. опт. диск (CDROM). 36 с.
4. Сурмін Ю. П. Наукові тексти : специфіка, підготовка та презентація : навч.-метод. Посіб. К. : НАДУ, 2008. 184 с.
5. Тимошенко, Т. В. Академічне письмо / Т. В. Тимошенко, Н. В. Гречихіна. Наукові записки : зб. наук. пр. Кіровоград : КНТУ, 2009. Вип. 9. С.214–219.
6. ECO, Umberto. 2002 (9. Aufl.). Wie man eine wissenschaftliche Abschlußarbeit schreibt. Heidelberg.43.ESELBORN-KRUMBIEGEL, Helga. 2004 (2. Aufl.). Von der Idee zum Text: Eine Anleitung zum wissenschaftlichen Schreiben. Paderborn.
7. Gruber; Huemer; Rheindorf (2009) Schlüsselkompetenz Schreiben: das umfassende Praxisbuch. Stuttgart: Böhlau UTB.

Методичні вказівки

Для виконання поставлених завдань аспірант має ознайомитись з рекомендованою літературою, визначити ключові поняття (академічне письмо, німецька мова, наукові публікації та їх переклад), усвідомити необхідність вивчення цієї дисципліни та самостійно написати статтю у зарубіжне наукове видання.

Питання і завдання для самоконтролю

1. У чому суть поглибленого читання, аналітико–критичного читання, переглядового читання?
2. У чому полягає суть концепції «персональний процес – практика –

публічний продукт»)?

3. Чому розвиток критичного мислення важливий для створення авторських оригінальних академічних текстів?

Тема 3. Вивчення монографій та статей

Дослідна робота: формування й розвиток наукового мовлення в писемній формі

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Набуття навичок дослідної роботи: формування й розвиток наукового мовлення в писемній формі. Стаття як самостійний науковий твір.

Завдання 2. Усвідомлення сучасних вимог до змісту, структури і оформлення наукової статті.

Завдання 3. Використання принципів побудови наукової статті та специфіки їх реалізації в німецькомовних публікаціях.

Завдання 4. Розуміння основних етапів підготовки статті до друку.

Література

1. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма: Методичні рекомендації та програма курсу. К., 2016. 61 с.
2. Böglin, Marta (2012) Wissenschaftlich schreiben Schritt für Schritt. Gelassen und effektiv studieren. München: Fink (UTB)
3. Campus Deutsch. Schreiben. Schreiben 2015: B2/C1. - 1. Aufl. - Ismaning: Hueber, 95 S.
4. Esselborn-Krumbiegel, Helga (2013) Richtig wissenschaftlich schreiben. Schöningh UTB
5. Gruber; Huemer; Rheindorf (2009) Schlüsselkompetenz Schreiben: das umfassende Praxisbuch. Stuttgart: Böhlau UTB
6. Pospiech, Ulrike (2012) Wie schreibt man wissenschaftliche Arbeiten? (Duden-Ratgeber) Mannheim: Bibliographisches Institut
7. Schäfer, Susanne; Heinrich, Dietmar (2010) Wissenschaftliches Arbeiten an deutschen Universitäten. Eine Arbeitshilfe für ausländische Studierende im geistes- und gesellschaftswissenschaftlichen Bereich. München: iudicium
8. Wissenschaftlich Arbeiten und Schreiben 2017/ Ulrike A. Richter, Nadja Fügert / Intensivtrainer / Ulrike A. Richter, Nadja Fügert. - 1. Auflage. - Stuttgart: Ernst Klett Sprachen GmbH, 96 S.

Методичні вказівки

Для виконання поставлених завдань аспірант має ознайомитись з рекомендованою літературою, визначити ключові поняття (академічне письмо, німецька мова, наукові публікації та їх переклад), усвідомити необхідність вивчення цієї дисципліни та самостійно написати статтю у зарубіжне наукове видання.

Питання і завдання для самоконтролю

1. Що таке стаття, дисертація, монографія, наукова доповідь?
2. Якою є структура монографії та статті ?
3. Що розуміємо під поняттям «колективна монографія»?
4. Які складові базової моделі академічного тексту?

Тема 4. Наукова стаття як провідний жанр сучасного німецькомовного наукового тексту Schreiben einer Anmerkung in Wissenschaftlicher Artikel

Завдання для самостійної роботи

- Завдання 1.** Набуття навичок написання анотації до наукової статті. Типи наукових журналів: періодичні; електронні, друковані; галузеві, міждисциплінарні; науково-теоретичні, науково-практичні, науково-методичні.
- Завдання 2.** Опрацювання провідних німецькомовних філологічних журналів і видань, їхня загальна характеристика: мета, структура, зміст, вимоги до публікацій.
- Завдання 3.** Набуття навичок дотримання вимог до статей в зарубіжних журналах, що індексуються в міжнародних базах даних.

Література

1. Тимошенко, Т. В. Академічне письмо / Т. В. Тимошенко, Н. В. Гречихіна. Наукові записки : зб. наук. пр. Кіровоград : КНТУ, 2009. Вип. 9. С.214– 219.
2. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник / С. В. Шевчук, І. В. Клименко. 2-е вид, випр. і допов. К. : Алерта, 2012. 696 с. URL: https://pidruchniki.com/1280052840615/dokumentoznavstvo/tekst_forma_/realizatsiyi_movlennyeyevoprofesiynoyi_diyalnosti.
3. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма: Методичні рекомендації та програма курсу. К., 2016. 61 с.
4. Gruber; Huemer; Rheindorf (2009) Schlüsselkompetenz Schreiben: das umfassende Praxisbuch. Stuttgart: Böhlau UTB
5. Hirschmann, Claudine; Wanner, Inge (2011) Wissenschaftliches Schreiben und Publizieren. Books on Demand.
6. Pospiech, Ulrike (2012) Wie schreibt man wissenschaftliche Arbeiten? (Duden-Ratgeber) Mannheim: Bibliographisches Institut
7. Schäfer, Susanne; Heinrich, Dietmar (2010) Wissenschaftliches Arbeiten an deutschen Universitäten. Eine Arbeitshilfe für ausländische Studierende im geistes- und gesellschaftswissenschaftlichen Bereich. München: iudicium
8. Wissenschaftlich Formulieren 2012: Tipps und Textbausteine für Studium und Schule / Stefan Kühtz. - 2., überarb. Aufl. - Paderborn: Schöningh.

Методичні вказівки

Для виконання поставлених завдань аспірант має ознайомитись з рекомендованою літературою, визначити ключові поняття (академічне письмо, німецька мова, наукові публікації та їх переклад), усвідомити необхідність вивчення цієї дисципліни та самостійно написати статтю у зарубіжне наукове видання.

Питання і завдання для самоконтролю

1. Які визначення тексту Вам відомі?
2. Поняття «текст» і «дискурс» тотожні?
3. Які є ознаки академічного дискурсу?

4. Що Вам відомо про класичні логічні прийоми організації тексту?

Тема 5. Планування та структурування наукових текстів Planung und Strukturierung Використання посилань в наукових текстах

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Набуття навичок дотримання вимог до написання тез доповіді, статей, чіткість структури та їх об'єм

Завдання 2. Вживання належних лексико-граматичних форм; відсутність помилок, що викривляють основний зміст тексту оригіналу.

Завдання 3. Розуміння відповідності термінології в тезах доповіді та статтях.

Завдання 4. Вміння виокремлювати ключові слова дослідження.

Література

1. Зуб В.М., Дем'яненко М.М. Плагіат: його різновиди та заходи протидії. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 2014. Вип. 4. С. 86-90.
2. Колісніченко Е.В. Основи наукових досліджень: конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2012. 83 с.
3. Марусинець М.М. Методологічне підґрунтя дослідження модальних часток української, німецької, угорської мов / М.М. Марусинець // *Studia methodologica*. – Вип. 39. – Тернопіль : РВВ ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – С. 77–83.
4. Hirschmann, Claudine; Wanner, Inge (2011) *Wissenschaftliches Schreiben und Publizieren*. Books on Demand.
5. Schäfer, Susanne; Heinrich, Dietmar (2010) *Wissenschaftliches Arbeiten an deutschen Universitäten. Eine Arbeitshilfe für ausländische Studierende im geistes- und gesellschaftswissenschaftlichen Bereich*. München: Iudicorum
6. *Wissenschaftlich Arbeiten und Schreiben 2017*/ Ulrike A. Richter, Nadja Fügert / Intensivtrainer / Ulrike A. Richter, Nadja Fügert. - 1. Auflage. - Stuttgart: Ernst Klett Sprachen GmbH, 96 S.
7. Werder, Lutz von. 2002 (2. Aufl.). *Das kreative Schreiben von wissenschaftlichen Hausarbeiten und Referaten*. Berlin.
8. Werder, Lutz von / Schulte-Steinicke, Barbara / SCHULTE, Brigitte. 2001. *Weg mit Schreibstörung und Lesestress: Zur Praxis und Psychologie des Schreib- und Lesecoaching*. Baltmannsweiler.

Методичні вказівки

Для виконання поставлених завдань аспірант має ознайомитись з рекомендованою літературою, визначити ключові поняття (академічне письмо, німецька мова, наукові публікації та їх переклад), усвідомити необхідність вивчення цієї дисципліни та самостійно написати статтю у зарубіжне наукове видання.

Питання і завдання для самоконтролю

1. Якою є структура тез та статті?
2. Якою є структура вступу?

3. У чому полягає взаємозв'язок вступу і закінчення?
4. Якою є структура абзацу? Що таке абзац і яка його роль у тексті?

Тема 6. Науковий лексикон. Підбір літератури **Wissenschaftliches Lexikon Literatúrauswahl**

Завдання для самостійної роботи

- Завдання 1.** Вміння використовувати посилання в наукових текстах.
- Завдання 2.** Розуміння типів інформаційних джерел і ілюстративного матеріалу.
- Завдання 3.** Оволодіння правилами цитування та посилання на використані джерела.
- Завдання 4.** Набуття навичок різних стилів оформлення цитат, посилань в тексті статті.

Література

1. Марусинець М.М. Модальні частки української мови: діагностичний та дидактичний контекст / М.М. Марусинець // Мова:науково-теоретичний часопис з мовознавства. – Одеса: Астропринт, 2014. – № 21. – С. 192–195.
2. Програмне забезпечення для перевірки наукових текстів на плагіат: інформаційний огляд / автори-укладачі: А. Р. Вергун, Л. В. Савенкова, С. О. Чуканова ; редколегія: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, Я. Є. Сошинська ; Українська бібліотечна асоціація, Київ : УБА, 2016. Електрон. вид. 1 електрон. опт. диск (CDROM). 36 с.
3. Сурмін Ю. П. Наукові тексти : специфіка, підготовка та презентація :навч.-метод. Посіб. К. : НАДУ, 2008. 184 с.
4. Esselborn-Krumbiegel, Helga (2013) Richtig wissenschaftlich schreiben. Schöningh UTB
5. Gruber; Huemer; Rheindorf (2009) Schlüsselkompetenz Schreiben: das umfassende Praxisbuch. Stuttgart: Böhlau UTB
6. Wissenschaftlich Arbeiten und Schreiben 2017/ Ulrike A. Richter, Nadja Fügert / Intensivtrainer / Ulrike A. Richter, Nadja Fügert. - 1. Auflage. - Stuttgart: Ernst Klett Sprachen GmbH, 96 S.
7. Wissenschaftlich Formulieren 2012: Tipps und Textbausteine für Studium und Schule / Stefan Kühnz. - 2., überarb. Aufl. - Paderborn: Schöningh.
8. Werder, Lutz von. 2002 (2. Aufl.). Das kreative Schreiben von wissenschaftlichen Hausarbeiten und Referaten. Berlin.

Методичні вказівки

Для виконання поставлених завдань аспірант має ознайомитись з рекомендованою літературою, визначити ключові поняття (академічне письмо, німецька мова, наукові публікації та їх переклад), усвідомити необхідність вивчення цієї дисципліни та самостійно написати статтю у зарубіжне наукове видання.

Питання і завдання для самоконтролю

1. Як вести бібліографічний пошук за темою?
2. Що розуміємо під науковою літературою і формулюванням наукової проблеми.
3. У чому полягає наукова новизна і практичне значення результатів власної наукової роботи?
4. Як правильно використовувати наукову лексику в публікаціях та дискусіях.

Тема 7. Дослідна робота: формування й розвиток наукового мовлення в писемній формі. Укладання списку наукової літератури

Завдання для самостійної роботи

- Завдання 1.** Формування й розвиток наукового мовлення в писемній формі.
- Завдання 2.** Здійснювати укладання списку наукової літератури за вітчизняним стандартом.
- Завдання 3.** Використання міжнародних стилів оформлення публікацій: APA style, Chicago/Turabian style, Harvard style, MLA style, Vancouver style.

Література

9. Марусинець М.М. Модальні частки української мови: діагностичний та дидактичний контекст / М.М. Марусинець // Мова:науково-теоретичний часопис з мовознавства. – Одеса: Астропринт, 2014. – № 21. – С. 192–195.
10. Програмне забезпечення для перевірки наукових текстів на плагіат: інформаційний огляд / автори-укладачі: А. Р. Вергун, Л. В. Савенкова, С. О. Чуканова ; редколегія: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, Я. Є. Сошинська ; Українська бібліотечна асоціація, Київ : УБА, 2016. Електрон. вид. 1 електрон. опт. диск (CDROM). 36 с.
11. Сурмін Ю. П. Наукові тексти : специфіка, підготовка та презентація :навч.-метод. Посіб. К. : НАДУ, 2008. 184 с.
12. Esselborn-Krumbiegel, Helga (2013) Richtig wissenschaftlich schreiben. Schöningh UTB
13. Gruber; Huemer; Rheindorf (2009) Schlüsselkompetenz Schreiben: das umfassende Praxisbuch. Stuttgart: Böhlau UTB
14. Wissenschaftlich Arbeiten und Schreiben 2017/ Ulrike A. Richter, Nadja Fügert / Intensivtrainer / Ulrike A. Richter, Nadja Fügert. - 1. Auflage. - Stuttgart: Ernst Klett Sprachen GmbH, 96 S.
15. Wissenschaftlich Formulieren 2012: Tipps und Textbausteine für Studium und Schule / Stefan Kühnz. - 2., überarb. Aufl. - Paderborn: Schöningh.
16. Werder, Lutz von. 2002 (2. Aufl.). Das kreative Schreiben von wissenschaftlichen Hausarbeiten und Referaten. Berlin.

Методичні вказівки

Для виконання поставлених завдань аспірант має ознайомитись з рекомендованою літературою, визначити ключові поняття (академічне письмо, німецька мова, наукові публікації та їх переклад), усвідомити необхідність вивчення цієї дисципліни та самостійно написати статтю у зарубіжне наукове видання.

Питання і завдання для самоконтролю

1. Що розуміємо під метою, завданням та ключовим слова дослідження?
2. Чи відповідає стиль тексту наукової доповіді даній проблемі дослідження?
3. Які є вітчизняні та міжнародні стандарти оформлення публікацій?